

*ТУРБАБА О. В., директор Великосорочинської
загальноосвітньої санаторної школи-інтернату,
магістрант
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка*

«КОЗАЦЬКА ДЕРЖАВА» ЯК ОРГАН УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ВЕЛИКОСОРОЧИНСЬКІЙ САНАТОРНІЙ ШКОЛІ-ІНТЕРНАТІ

Однією із властивостей демократичного устрою суспільства є самоврядування – автономне функціонування будь-якої організаційної структури (підсистеми), уповноважене прийняття нею рішень із внутрішніх проблем, включення виконавців у процеси вироблення рішень; колективне управління як участь усіх членів організації, населення в роботі відповідного органу управління [1]. У функціонуванні шкільного середовища важливе місце посідає учнівське самоврядування як спосіб системного залучення учнів до вирішення питань, пов'язаних із навчально-виховним процесом.

У Великосорочинській санаторній школі-інтернаті упродовж тривалого часу функціонує добровільне дитяче об'єднання «Козацька Держава» – орган учнівського самоврядування. Ідея створення цього об'єднання сягає козацьких традицій виховання підрастаючого покоління. «В історії українського народу козацтво посідає особливе місце, це його гордість, його сила і єдина опора протягом багатьох століть. Козаччина – це символ України» [2]. Дослідники козацтва, поряд з усталеними термінами, введеними у науковий обіг, – козацька культура, козацький світогляд, козацька ідеологія, віднедавна почали оперувати терміном «козацька педагогіка». Вважається, що козацька педагогіка формувала у молоді синівську любов до рідної землі і готовність її захищати від чужинців, високу національну свідомість і самосвідомість, вірність рідній мові, народним традиціям, звичаям, обрядам, сім'ї. Головна мета козацької педагогіки полягала у вихованні вільнолюбної й незалежної особистості, козака-лицаря, мужнього громадянина. Відповідно завданнями – виховувати у підрастаючих поколінь національну свідомість і самосвідомість, формувати український характер і світогляд, національну й загальнолюдську духовність, готувати фізично загартованих і мужніх воїнів-захисників рідного народу, виховувати громадян, які б розвивали культуру, економіку й інші сфери життєдіяльності українського народу [3].

Добровільне дитяче об'єднання «Козацька Держава» було засноване з ініціативи директора школи, Відмінника освіти України, Заслуженого учителя України Івана Олександровича Фесенка 18.02.1993 р. і зареєстроване у Великосорочинській сільській Раді у 2004 р. Учнівська організація має власні Конституцію, Статут, Прапор, Гімн, Герб, «державні нагороди», органи

самоуправління, які обираються на основі загального таємного голосування під час виборів до владних органів Козацької держави щороку у вересні місяці. Конституція «Козацької Держави» – це нормативний документ, прийнятий в Козацькій Державі для виконання Статутних завдань, має педагогічно-освітнє значення та спрямований на знаходження шляхів і засобів реалізації Статуту Великосорочинської дитячої громадської організації «Козацька Держава» як базового юридичного документу [4].

Відповідно до Конституції «Козацької Держави», Козацька Держава є добровільною, неприбутковою місцевою дитячою громадською організацією (Державою) з республіканською формою правління. Діяльність Козацької Держави поширюється в межах села Великі Сорочинці Миргородського району, Полтавської області. Члени Козацької Держави становлять шкільну козацьку родину, товариство, сім'ю, до яких входять учні школи-інтернату та педагоги. В Козацькій Державі найвищою цінністю визначаються здоров'я, честь, особиста гідність, безпека та соціальні права її членів. Козацька Держава є республікою. Носієм суверенітету і джерелом влади в Козацькій Державі є шкільна родина (товариство), яка здійснює владу безпосередньо і через органи Козацької Держави. Державною мовою в Козацькій Державі є українська. Козацька Держава сприяє консолідації та розвитку шкільної родини, української нації, розвитку її історичної свідомості, традицій і культури України. Правовий порядок у Козацькій Державі ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що непередбачено чинним законодавством України [4].

У Статуті Козацької Держави закріплені зведені правила, які регулюють діяльність органу учнівського самоврядування, мету і завдання, членство в організації, права й обов'язки членів організації, структуру і органи управління та контролю, кошти і майно організації та інші положення [5]. Цей установчий документ є комплексом правил, прийнятий самою учнівською організацією та покликаний організувати і врегулювати її діяльність найкращим чином.

Волевиявлення товариства здійснюється через вибори та інші форми безпосередньої демократії. Право голосу мають члени товариства, починаючи з другого класу, які прожили в Козацькій Державі не менше одного місяця. Вибори до органів влади Козацької Держави є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Вибори проводяться згідно Конституції та Положення про вибори до керівних органів Козацької Держави. Вибори проводяться на основі розробленого і затвердженого на Великій Козацькій Раді (увесь учнівський та педагогічний колективи) «Положення про вибори» і стовідсотково моделюють процедуру виборів, які проводяться в суспільстві. Виборча кампанія, висунення кандидатів, довірені особи, агітація, процедура таємного голосування за бюлетенями – все це учні мають можливість випробувати на власному досвіді. Все це

сприяє формуванню в учнів громадської самосвідомості, виробляє відповідальність за власний вибір та нагальність загальношкільних справ, врешті, за подальшу долю України.

Під час виборів до керівних органів Козацької держави шляхом загального таємного голосування обирається кошовий отаман, генеральний писар, повний склад Конституційного Козацького суду, Голова суду Козацької честі, Голова банку Козацької держави. Курінні отамани (командири різновікових груп) обираються зборами вихованців кожної групи. Вони утворюють Малу Козацьку раду – постійно діючий орган самоврядування Козацької держави. Гетьманом Козацької держави обраний директор школи. Гетьман Козацької Держави є її вищою посадовою особою, обирається Великою Козацькою Радою з обов’язковим щорічним підтвердженням повноважень в день свята Покрови Пресвятої Богородиці, символом його влади є Велика козацька булава. Вищим органом Козацької держави є Велика Козацька Рада, на якій щотижня, іноді й частіше, вирішуються нагальні питання шкільного життя (рис. 1).

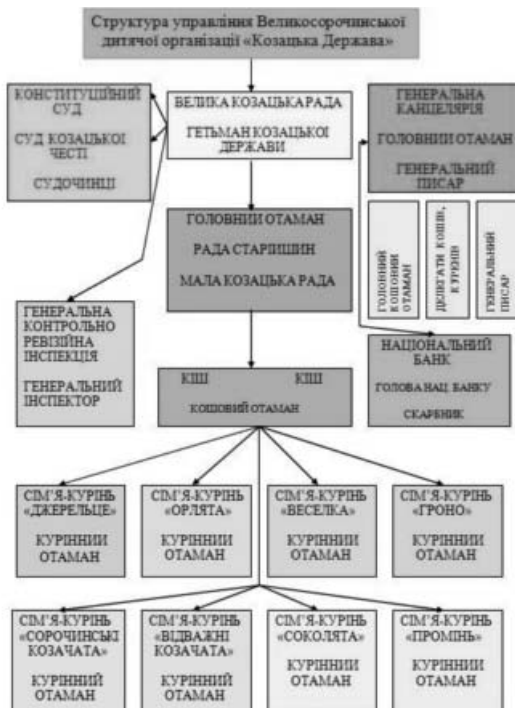

Рис. 1. Структура управління Великосорочинської дитячої організації «Козацька Держава» [6]

Таким чином, у школі демократично, за максимальної участі дітей вирішуються питання навчання, виховання, побуту, позакласної та позашкільної роботи. Самоврядування в учнівському колективі впливає на усвідомлення учнями важливості власної персоніфікації у виявленні і вирішенні нагальних проблем у навчально-виховному процесі та колективі, взяття відповідальності за прийняті ними рішення і використанні інструменти при реалізації важливих завдань учнівсько-шкільного мікросередовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Самоврядування>.
2. Козацькі традиції – взірець виховання захисників рідного краю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pr.ua/news.php?new=38176>.
3. Система виховання у козацьких школах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studopedia.com.ua/1_395804_sistema-vihovannya-u-kozatskih-shkolah.html.
4. Конституція Великосорочинської дитячої громадської організації «Козацька держава» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vs-school.ucoz.ru/index/status_ditjachoji_organizaciji/0-76.
5. Статут Великосорочинської дитячої громадської організації «Козацька держава» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vs-school.ucoz.ru/index/status_ditjachoji_organizaciji/0-76.
6. Модель учнівського самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vs-school.ucoz.ru/index/model_uchnivskogo_samovrjaduvannja/0-27.